

Niikkulan Aamos ei ollut uskoa korviaan. Tai kyllä hän uskoi, mutta hänen olisi pitänyt ymmärtää hillitä itsensä. Kun tarkemmin ajattelee, ei ole mitenkään yllättävää, että tilanne tiettyssä mielessä riistäytyi käsistä. On täysin arkipäiväistä, että ihmisiä ärsyttää esimerkiksi pankkien palvelumaksut. Erityisesti vanhempien ihmisten keskuudessa ylimääräiset kustannukset oman tilinsä hoitamiseen liittyvissä asioissa nostattaa verenpainetta. He muistavat hyvin vielä ajat, jolloin pankkitiskillä saattoi asioida ilmaiseksi. Tätä taustaa vasten on ymmärrettävää, että Aamos Niikkula menetti malttinsa. Keskustellessaan pankkivirkailijan kanssa isohkon käteissumman nostamisesta oli jo muutenkin hermostuttavaa. Aamos oli joutunut perustelemaan useaan otteeseen, miksi hän halusi nostaa lähes kaikki säästönsä. Nuori virkailija ei ollut ymmärtänyt varttuneemman väen halua hoitaa isojenkin maksujen suorittamista käteisellä. Niin oli aina ennen tehty, mutta siihen aikaan pankin työntekijä ei ollut vielä edes syntynyt. Kun sitten Aamos oli kuullut, että käteisnostosta joutuu maksamaan kohtuullisen huomattavan palvelumaksun, ei mies ollut voinut hillitä itseään. Hermot pettivät. – Tämähän on ryöstö! Antakaa rahani! Aamos karjaisi. Eihän Aamos tietenkään ajatellut yhtään mitään siinä tilanteessa, kun kohtalokkaat lauseet suustaan möläytti. Tarkoitus oli vain purkaa pahaa oloa fyysisen väkivallanteon sijaan verbaalisesti desibelejä korottaen ja siten vaatimusten kohtuuttomuutta sekä omaa mielipahaansa korostaen. Jälkiviisaana on totta kai kenen tahansa helppoa todeta, ettei tilanteen hoitaminen sujunut kuten eräässä ruotsinkielisessä ajanvieteohjelmassa. Onnettomien tapahtumien sarja sai tästä alkunsa. Se jatkui välittömästi nuoren pankkivirkailijana toimineen neidin, Suvi Kaaramon alitajuisena reaktiona. Hän nimittäin säikähdyksen seurauksena tuli laukaisseeksi hälytyksen. On korostettava, että Kaaramon tavoite ei ollut tehdä sitä. Eihän hän tietenkään tulkinut tilannetta vaaralliseksi, mutta hätkähdys oli kuitenkin siinä määrin raju, että hän hypähti tuolilla ja osui jalallaan salaiseen nappiin täysin huomaamattaan. Siitä aktivoitui niin kutsuttu hiljainen hälytys. Virkaintoinen Sauli Kaira oli vartijana ensimmäistä viikkoaankin pankissa. Nuoren miehen unelmia siivitti usein nukkumaan mennessä mielikuvat urheasta sankarista, joka pelasti vaaraan joutuneita uhkeita vähäpukeisia neitoja ilkeiden pankkiryöstäjien kourista. Mikäli Saulin esimiehellä olisi ollut ajatuksenlukuun edellyttäviä kykyjä, tämä nuoriherra tuskin olisi saanut ammattiaan harjoittaa ainakaan pankissa. Toisin kuitenkin oli. Kuultuaan huudon ja saatuaan korvassa olevaan radionappiinsa automaattisen hälytyksen mies jännittyi huomattavasti. Hän tiesi tilaisuutensa tulleen. Nyt jos koskaan vaadittiin sankaritekoja. Sauli syöksähti saliin käsi kaasuaseen kahvalla. Hämmästykseseen hän ei kuitenkaan nähnyt mustiin kommandopipoihin sonnustautuneita ryöstäjiä. Salissa oli vain muutama tavallisen kansalaisen näköinen asiakas. Tosin yksi vanhempi eläkeläismies näytti harvinaisen ärtyneeltä. Samassa Suvi Kaaramo kiljaisi. Sekin oli täysin spontaani reaktio, jota neiti-parka ei lainkaan harkiten ollut suustaan päästänyt. Äänekäs hämmästyksen ilmaisu johtui siitä, että Suvi pelästyi Saulin selvästi toimintavalmista olemusta. Nainen nimittäin tiesi tämän kyseisen nuoren miehen poikkeuksellisen halukkuuden osoittaa pätevyytensä enemminkin fyysisen kontaktin saralla kuin nokkeluuden tai ongelmanratkontakykyjen osa-alueella. Sauli luonnollisesti havahtui kuulemaansa ääneen ja loikkaisi saman tien palvelutiskin luokse. – Mitä täällä oikein tapahtuu? Miksi täällä tehtiin hälytys ja minkä vuoksi joku huusi jotain ryöstöstä? Sauli tivasi Kaaramolta. – Se oli hän, Suvi totesi pelokkaalla äänellään. – Hän? Sauli ihmetteli ja tuijotti Aamosta, joka nousi tuolista seisaalleen. – Sinäkö yrität ryöstää pankin? – Minä? Väitätkö sinä minua ryöstäjäksi? Kuules jolppi, kukahan täällä oikein ryöstää ja ketä! Aamos huudahti ja menetti malttinsa. Tässä kohtaa on todettava, että Aamos toisti virheensä, ikävä kyllä. Itsehillintä ei kuitenkaan ollut koskaan ollut Aamoksen parhaita puolia. Tästä syystä hän jo

kansakoulussa sai tuntea karttakepin ahterissaan tai viivoittimen sormillaan, kun opettajat yrittivät vuoron perään saada poikaa ymmärtämään elämän perimmäisiä arvoja. Miehen puolustukseksi on kuitenkin sanottava, että vaikka Sauli ei käsittänytään tilanteen luonnetta, hän omalla toiminnallaan kiihdytti tapahtumien kulkua huomattavasti. Vartija oli tilanteessa jonkinlaisen katalysaattorin roolissa. Aamos, joka oli jo ennestään tuhtunut pankin ryöstämisaikeista, ei voinut sulattaa sellaista loukkausta, jonka Sauli oli juuri suustaan päästänyt. Ymmärtäähän sen. Kun itse on ensin joutunut ryöstetyksi pankin taholta, niin sitten tulee vielä joku kutsumaan häntä ryöstäjäksi. Vähemmästäkin ovat ihmiset historian saatossa suuttuneet. Niinpä Aamos kadotti itsehillintänsä kokonaan ja humautti oikean suoransa keskelle Saulin naamataulua. Ehkä isku ei olisi ollut niin paha, ellei Aamos olisi elämänsä aikana sattunut harrastamaan intohimoisesti nyrkkeilyä. Vaikka mies oli toki jo iäkäs eläkeläinen, oli hänen käsivarressaan silti yhä aimo annos rautaa ja terästä, minkä nyt Saulikin joutui toteamaan. Vartija tuli tästä tosin tietoiseksi vasta muutaman tunnin päästä herättyään tajuttomuudestaan. Oman osuutensa tähän onnettomuuteen toi se seikka, ettei Sauli ollut varautunut lainkaan siihen, että hänen edessään seisoj erityisen raivostunut veteraaninyrkkeilijä. Suvi kiljui uudelleen ja ryntäsi tiskin takaa auttamaan lattialle vajonnutta urheaa sankaria. Aamos tuijotti vihasta kihisten vartijaa ja syyti suustaan mitä värikkäimpiä solvauksia. Aiemmin pankkivirkailijan tekemä tahaton hälytys oli luonnollisesti rekisteröity myös paikallisten poliisivoimien taholta. Järjestelmän automaattisuus takasi sen, ettei tällaiset virheisiinkään perustuneet hälytykset jääneet huomioimatta. Lähistöllä ollut partioauto oli saanut viestin mahdollisesta pankkiryöstöstä ja nopeasti virkapukuiset miehet olivat jo tiirailemassa pankin ikkunoista sisään. Nuorempi konstaapeli Juho Laukkonen raportoi näkemäänsä radiopuhelimeen, kuten häntä oli ohjeistettu. – Tilanne vaikuttaa pahalta. Sisällä on ilmeisesti vanhan miehen asuun naamioitunut ryöstäjä. En näe asetta, mutta tekijä on ilmeisesti kolkannut vartijan, koska tämä näyttää makaavan lattialla. En ole varma, onko hän tajuton vai peräti kuollut. Lähettäkää apujoukkoja. Meillä on todennäköinen panttivankitilanne täällä. Minä ja Veikko jäämme tarkkailemaan. Emme mene sisälle, ettei tule enempää uhreja tässä vaiheessa. Tekijöiden määrästä ei ole vielä tietoa. Juho ja hänen partiokaverinsa Veikko Saari perääntyivät läheisten pusikoiden taakse. Heillä oli kiikarit mukana, joiden avulla miehet tarkkailivat tilanteen kehittymistä pankin sisällä. Nopeasti paikalle saapui poliisin taktinen yksikkö ja mellakkavarusteinen erikoisryhmä, joka piiritti pankin. Pikaisesti oli myös onnistuttu ujuttamaan mikrokamera ja mikrofoni pankin ilmastointikanavaa pitkin kiinteistön sisälle, joten poliisi pystyi näkemään ja kuulemaan mitä salissa tapahtui. Sillä välin pankissa osa henkilökunnasta rauhoitteli paria vanhempaa eläkeläisnaista, jotka olivat järkyttyneitä Aamoksen melskaamisesta. Eräs keski-ikäinen mies, Pauli Puutos kertoi olleensa armeijassa lääkintämiehenä ja tarjosi apuaan tajuttomana makaavan vartijan hoitamisessa. Tässä vaiheessa myös pankin ylintä päätäntävaltaa paikan päällä käyttävä konttoripäällikkö Sirkka Kärkevä oli tullut huoneestaan ihmettelemään salista kuulunutta metelöintiä. Hän tuijotti Suvia, Saulia ja Aamosta tehden oikean tilannearvion, että koko sekamelska johtui jollain tapaa näistä kolmesta. – Mitä ihmettä täällä oikein tapahtuu? Sirkka kysyi. Suvi koki velvollisuudekseen vastata esimiehensä esittämään kysymykseen. – Kaikki tapahtui niin nopeasti. Sauli tuli tähän kyselemään jostain ryöstöstä, jolloin tämä asiakkaamme Aamos Niikkula löi Saulia kasvoihin. Iskun voimasta hän tuupertui maahan. – Tämä Aamosko? Sirkka ihmetteli. – Ei kun Sauli. Hänhän se tässä lattialla makaa, Suvi korjasi. – Mikä ihmeen ryöstö? Eihän täällä mitään ryöstöä ole tapahtunut? Sirkka hämmästeli. – Vai ei! Koko ajan meitä asiakkaita ryöstetään teidän pankkinne toimesta! Aamos uhosi. – No niin, rauhoittukaahan nyt, Pauli kommentoi

lattianrajasta. – No mikä sitä Saulia vaivaa? Tarvitsemmeko me ambulanssia? Sirkka uteli. – Olisi varmaan hyvä soittaa apua paikalle. Tämä mies on saanut kovan iskun kasvoihinsa ja kaatuessaan ilmeisesti lyönyt vielä päänsä lattiaan. Hän kyllä hengittää ihan normaalisti, mutta on edelleen tajuton. Ilmeisesti ainakin paha aivotärähdys. Sitä en osaa sanoa, onko ihan kallonmurtumia tullut, Pauli jatkoi. Aamos istuutui ja hengitti raskaasti. Suvi pisti merkille miehen selkeästi väsähtäneen olemuksen. – Voitteko hyvin? Tarvitsetteko apua? Suvi kysyi Aamokselta. – Hieman henkeä ahdistaa. Minulla on nähkääs astma. Ei pitäisi alkaa riehumaan liikaa, Aamos selitti ja alkoi kaivella taskujaan. Pauli tuijotti vanhaa miestä hetken ja alkoi hihitellä. – Mikä tässä nyt niin huvittavaa on? Sirkka ihmetteli ja keskeytti puhelimensa näpyttelyn. Hän oli ollut juuri aikeissa soittaa ambulanssin paikalle. – No kun tuollainen astmaatikko eläkeläinen yhdellä iskulla veti tämän vartijan kanveesiin. Eihän tälle saisi nauraa, mutta on tässä jotain koomista. Tämä on oikea uutispommi, Pauli hekotteli. Silläkin uhalla, että kirjoittaja leimautuu sosiaalisesti osittain epäsofivan yksilön suojelijaksi, on pakko jälleen todeta, että Aamos oli tässäkin tilanteessa kohtalon ja epäonnekkaiden sattumien uhri. Minkä vanha mies sille mahtoi, että hänellä oli hieman huono kuulo, eikä saanut täysin selvää, mitä Pauli selitti. Ja ehkä hieman täytyy laittaa poliisienkin virkaintoisuuden piikkiin sitä, etteivät he välittäneet kovin varmistella sitä, mitä Aamos taskustaan otti. Samalla kun Aamos sai kaivettua astmapiippunsa esiin ja piteli sitä kädessään, hän nousi seisaalleen. – Pommi! Aamos huudahti. – Sanoitko, että pommi? Tilannejohtajana toiminut ylikonstaapeli Lauri Kiiruna teki nopean tilanearvion. Aluksi he eivät olleet kuulleet kunnolla ujuttamastaan mikrofonia, mutta kun audioyhteys alkoi toimia hän kuuli kammottavan sanan – pommi. Lauri nopeasti nappasi radiopuhelimen ja karjaisi erikoisjoukkojen johtajalle. – Perukaa rynnäkö! Siellä on pommi! Tekijöillä on pommi sisällä pankissa. Vanhukseksi naamioitunut mies pitää laukaisinta kädessään! Perukaa rynnäkö! Erikoisjoukkojen johtaja komensi hetkeä aiemmin liikkeelle lähteneen tiimin takaisin. Poliisin suunnitelma oli ollut ampua tainnutuskaasua sisältävät kranaatit pankkiin sisälle ja sen jälkeen vyöryttää erikoisjoukoista koostuvan taktisen tiimin sisälle pidättääkseen ryöstäjät. Nyt tilanne sai poliisin arvion mukaan täysin uuden ja huomattavasti vakavamman käänteen. Sirkka Kärkevä pudisteli päätään ja kääntyi ikkunoiden suuntaan nostaen samalla kännykkänsä korvalleen. Juuri hetkeä ennen kuin aluehälytyskeskuksen virkailija ennätti vastaamaan konttoripäällikön puheluun, Sirkka huomasi aivan pankin lähistölle pysäköidyn ambulanssin. Miten tuo auto on jo nyt täällä? Enhän minä ehtinyt vielä edes soittaa, Sirkka ihmetteli itsekseen. Hän katkaisi puhelun ja päätti astella sairaskuljetusauton luokse. Ehkä joku asiakkaista soitti sen. Miksi he eivät tule sisälle? Sirkka jatkoi pohdintojaan. Nainen käveli ulko-ovelle ja ulos päästyään hän hämmästyti nähdessään suuren määrän poliiseja erikoisvarusteissa. Poliisit viittelöivät naista luokseen. Sirkka käveli hämmästyneenä Lauri Kiirunaa kohti. Juuri samalla hetkellä Sirkkan entinen aviomies Adolf Liimatainen ilmestyi nurkan takaa. Miehen oikea etunimi oli Paavo, mutta koska hän oli syvästi arvostamalleen aatteelle lojaali, oli hän muuttanut etunimensä Adolfiksi. Juuri arvomaailmojen erilaisuudesta johtuen Sirkka oli potkinut miehensä pihalle yhteisestä kodistaan. Viisi muuta pilottitakkeihin, maastokuvioisiin housuihin ja maihinnousukenkiin sonnustautunutta aatteen veljeä seurasi Adolfia. Tämä miesporukka oli majoillut samassa rakennuksessa olleen hammaslääkäriaseman vastaanotolla. Adolfin kulmahammasta oli särkenyt, koska ei mies ollut suukalustoaan juurikaan ehtinyt harjata. Aikaa oli käytetty enemmän alkoholipitoisten juomien nauttimiseen. Tajuntaa oli yritettävä laajentaa jollain tapaa, että pystyisi hahmottamaan riittävän suuria vallankumoussuunnitelmia, Adolf oli perustellut asian omalle luottojoukolleen. Tietenkin Adolfin tarkoitus oli ollut tulla tapaamaan myös Sirkkaa, koska miehelle oli jäänyt jotain

hampaankoloon tätä kohtaan. Nähdessään Sirkan pankin edessä Adolf riemastui. Tässä vaiheessa mies ei vielä ollut huomannut taktisiin varusteisiin sonnustautuneita poliiseja. Ympäristön tarkkaavainen huomiointi ei ollut Adolfin parhaita vahvuuksia. Tietenkin poliisit tekivät tilanteesta täysin erilaisen johtopäätöksen. He eivät tulkinneet miestä sydämensä särkeneenä entisenä puolisona, vaan osana pankkiryöstöön osallistunutta liigaa. Olihan osa Adolfia seuraavista hengenheimolaisista poliiseille entisestään tuttuja, mikä edesauttoi virhemääritelmän luomisessa. Sirkka ehti vain rekisteröidä entisen armaansa värikkään tervehdyksen, kun yhtäkkiä poliisien joukot iskivät joka puolelta. Adolfille ja hänen jengilleen, jotka kutsuivat itseään nimellä Rankat pojat, tilanne oli tulkittavissa kolmannen maailmansodan aloitukseksi. Rankat pojat olivat odottaneet hetkeä, milloin pääsisivät tositoimiin ja nyt sellainen oli ilmaantunut kuin tyhjästä heidän eteensä. Tilaisuus oli liian herkullinen, että sen olisi voinut jättää väliin. Vastustajakin vaikutti olevan varsin kunnioitettava, joten nyt jos koskaan olisi mahdollisuus osoittaa urheutta ja iskukykyä taistelukentällä. Pankissa Aamos oli jo jokseenkin rauhoittunut. Suvi oli onnistunut tyyntyttelemään vanhan miehen ajatuksenkulkua siinä määrin, ettei tämä enää jaksanut raivota, vaikka oli edelleen sitä mieltä, että pankki oli tilanteessa suurin rikollinen. Pauli oli todennut, ettei osannut enää tehdä enempää auttaakseen edelleen tajutonta Saulia. Parasta olisi, jos saataisiin ambulanssi paikalle ja vartija sairaalaan tutkittavaksi. Aamoskin käsitti, että oli tehnyt jotain harkitsematonta ja pelkäsiikin joutuisiko hän jopa linnaan väkivaltaisesta teostaan. – No, tuskin sinä vankilaan joudut, mutta varmaan jotain korvauksia ja sakkoja täytyy maksaa, Pauli arveli. – Niin, varmaan siinä jotain sellaista eteen tulee. Kyllä minä tietenkin vastuuni kannan ja maksan mitä maksaa täytyy. Harmittaa vain, että kun minä nyt sillä lailla tuota nuorta miestä löin. Taisin kiivastua hieman liikaa, Aamos selitti. Suvi vilkaisi pitkään vanhusta. Hän ei tiennyt olisiko miestä pitänyt sääliä vai torua. Nainen päätti vaieta. Samalla ulkoa alkoi kuulua meteliä. Pankissa olijat tuijottivat ikkunoista ulos ihmeissään. Pihalla oli menossa täysi mellakka. Poliisit taistelivat jotain miesjoukkiota vastaan. Aamos laittoi hattunsa päähän. – On tämä maailma mennyt ihmeelliseksi. Kaikkialla on nykyisin näitä terrori-iskuja. Ei missään enää voi liikkua turvallisesti. Pitäisi varmaan lukita itsensä vain kotiin. Niin se on parasta. Sen sanottuaan Aamos asteli pankin pääovesta ulos. Hän jäi seisomaan hetkeksi oven eteen ja seurasi virkavallan ja Rankkojen poikien välistä kamppailua. Kukaan ei kiinnittänyt lainkaan huomiota vanhaan mieheen. Lopulta Aamos kyllästyi katselemaan ja käveli kotiinsa. Kävellessään hän mietti, miten ennen vanhaan maailman meno oli jotenkin hiljaisempaa ja rauhallisempaa.